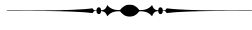

รูปแบบการเสริมสร้างจิตวิญญาณเพื่อการดับทุกข์ของผู้พิการตามหลัก
พระพุทธศาสนาในสังคมไทย
STRENGTHENING THE SOUL POWER TO CESSATION OF SUFFERING
OF DISABLE PEOPLE ACCORDING TO BUDDHISM IN THAI SOCIETY

¹นคร จันทรราช
¹Nakhon Jantharach

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Nakhon_Ja@gmail.com

Received : May 1, 2022; Revised : May 28, 2022; Accepted : June 30, 2022

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) รูปแบบการเสริมสร้างจิตวิญญาณเพื่อการดับทุกข์ของผู้พิการในสังคมไทย 2) การเสริมสร้างพลังทางจิตวิญญาณเพื่อการดับทุกข์ของผู้พิการตามหลักพระพุทธศาสนาในสังคมไทย 3) วิเคราะห์ผลการเสริมสร้างจิตวิญญาณเพื่อการดับทุกข์ของผู้พิการตามหลักพระพุทธศาสนาในสังคมไทย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานทั้งวิจัยในเชิงเอกสารและการวิจัยเชิงคุณภาพ ในภาคสนามมีกลุ่มเป้าหมายคือองค์กร 4 แห่ง ตามหน่วยงานในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี เชียงใหม่ นครราชสีมาและชลบุรี โดยมีผู้บริหาร เจ้าหน้าที่จำนวน 8 คน และผู้พิการจำนวน 29 คน รวมทั้งสิ้น 37 คน ส่วนเครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า จากการศึกษาเรื่องการเสริมสร้างจิตวิญญาณเพื่อการดับทุกข์ของผู้พิการตามหลักพระพุทธศาสนาในสังคมไทยจากศูนย์คนพิการทั้ง 4 ศูนย์พบว่าทั้ง 4 องค์กรมีรูปแบบการเสริมสร้างจิตวิญญาณดับทุกข์ผู้พิการ 4 ด้าน คือ 1) ด้านการแพทย์ 2) ด้านการศึกษา 3) ด้านสังคม และ 4) ด้านอาชีพ การดับทุกข์ทั้ง 4 ด้านเป็นการดับทุกข์ของผู้พิการในสังคมไทย ส่วนการเสริมสร้างจิตวิญญาณเพื่อการดับทุกข์ของผู้พิการตามหลักพระพุทธศาสนามี 2 ระดับตามหลักภาวนา 4 ประการมี 2 ระดับ คือ 1) การดับทุกข์ระดับร่างกายมี 2 อย่าง คือ (1) กายภาวนา คือ การพัฒนากาย (2) สีสภาวนา คือ การพัฒนา

¹ อาจารย์ ดร. สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

ความประพฤติ และ 2) การดับทุกข์ระดับจิตใจมี 2 อย่าง คือ (1) จิตภาวนา คือ การฝึกอบรมจิตใจ และ (2) ปัญญาภาวนา คือ การฝึกอบรมปัญญาให้รู้เข้าใจโลกและชีวิตตามเป็นจริงเป็นการพัฒนาผู้พิการครบทั้ง 4 ด้านคือ กาย จิตใจ ศีล และปัญญาตามหลักพระพุทธศาสนา

คำสำคัญ : รูปแบบการเสริมสร้างจิตวิญญาณ,การดับทุกข์, ผู้พิการ

Abstract

This research has 3 objectives: 1) a spiritual enhancement model for the cessation of distress of the disabled in Thai society 2) spiritual empowerment for the cessation of the disabled according to the Buddhist principles in Thai society 3) analyzing the results of spiritual enhancement for the cessation of the disabled according to the principles of Buddhism in Thai society. This research is a combination of both documentary and qualitative research. In the field, the target group is four organizations according to departments in Ubon Ratchathani, Chiang Mai, Nakhon Ratchasima and Chonburi provinces with management 8 staffs and 29 disabilities, a total of 37 people. The research tool is an interview form. The finding of the study: From the study of the spiritual enhancement for the disabled according to Buddhism principles in Thai society from the four centers for disabled people, it was found that all four organizations had a spirit enhancement pattern to extinguish all persons with disabilities, namely 1) Medical 2) Education 3) Social and 4) Occupation. The four aspects of the cessation of suffering are the cessation of the suffering of the disabled people in Thai society. There are two levels of spiritual enhancement for ending suffering of disable people according to the principles of Buddhism. There are 2 levels of 4 developments: 1) the cessation of physical suffering which there are 2 levels: (1) physical development (2) moral development and 2) the end of mental suffering in 2 levels which are (1) mental development and (2) wisdom development for understanding the world and life as they are. It is to develop the disabled people in four skills: body, mind, precepts and wisdom according to Buddhism.

Keywords: a spiritual enhancement model, the cessation of distress and the disabled

บทนำ

หลักคำสอนในพระพุทธศาสนาเถรวาทที่พระพุทธองค์ทรงค้นพบและนำมาสั่งสอนเพื่อประโยชน์เพื่อความทุกข์ของมวลมนุษยชาติมี 2 ระดับ คือระดับศีลธรรม และระดับจริยธรรม ในบรรดาคำสอนที่เป็นโลกุตตระซึ่งเป็นศีลธรรม และในระดับโลกียะเป็นจริยธรรม โดยคำสอนในระดับโลกุตตระ เป็นคำสอนก็เพื่อมุ่งความหลุดพ้นหมดจากกิเลสเป็นคำสอนในระดับที่สูงกล่าวคือ “นิพพาน” ส่วนคำสอนระดับโลกียะเป็นคำสอนทั่วไปโดยมีเรื่องของ การให้ทาน การรักษาศีลและเรื่องของสวรรค์ (นฤมล มารคแมน, 2543) เป็นต้น เพื่อให้ผู้ปฏิบัติดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขในชาติปัจจุบันและชาติอื่นต่อไป (มันเกียรติ โกศลนิริตติวงษ์, 2541) เป็นหลักจริยธรรมเหมาะต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ (รังสรรค์ แสงสุขและคณะ, 2544) หลักพุทธธรรมอันเป็นคำสอนของพระพุทธเจ้าคือประทีปดวงใหม่ที่ช่วยส่องแสงสว่างให้สัตว์โลกก้าวไปสู่ความพ้นทุกข์ได้ ทำให้เกิดผลดีต่อสังคมชาวโลกให้ได้รับความร่มเย็นเป็นสุขสวัสดิ์ก่อเกิดสันติภาพและสันติสุขโดยทั่วไปที่เป็นเช่นนี้เพราะหลักคำสอนในพระพุทธศาสนาช่วยกระตุ้นมนุษย์ไม่ให้ประมาทให้หันมาใส่ใจพัฒนาฝึกฝนศักยภาพแห่งความเป็นมนุษย์ที่มีอยู่ในตนเอง เพื่อยกระดับจิตใจภูมิธรรมและภูมิปัญญารวมทั้งพฤติกรรมความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้น ให้ชีวิตนี้เป็นชีวิตที่มีคุณค่าได้ประสบสันติสุขและอิสรภาพทำให้สังคมมนุษยชาติให้มีเอกภาพในการทำ การพูด และการคิดแก้ไขปัญหาด้วยปัญญาและช่วยโลกให้รอดได้หากโลกต้องประสบกับวิกฤติการณ์ทางด้านสังคมทางอารมณและทางจิตวิญญาณ

สำหรับการได้เกิดเป็นมนุษย์ตามหลักพระพุทธศาสนานับเป็นเรื่องยาก (ช.ธ. (ไทย) 25/182/90). โดยเฉพาะการเกิดขึ้นของมนุษย์ในภพใหม่ย่อมมีส่วนเกี่ยวข้องกับกรรมคือการกระทำกรรม หากยินดีในฝ่ายกุศลกรรม กุศลกรรมย่อมผลักดันให้กระทำกรรมดีซึ่งจะมีผลให้ไปเกิดในสุคติภูมิ ส่วนผู้ยินดีในฝ่ายอกุศลกรรม อกุศลกรรมย่อมผลักดันให้กระทำกรรมชั่วนำไปสู่การเกิดในทุคติภูมิ การที่จะไปเกิดในภพภูมิโดยย่อมขึ้นอยู่กับการเลือกกระทำกรรมมนุษย์ ชีวิตของมนุษย์หลังความตายจะไปเกิดที่ใดย่อมขึ้นอยู่กับการกระทำของกิเลส กรรม และวิบากเป็นปัจจัยปรุงแต่งนั้นคือเกิดจากอำนาจของกิเลสอย่างหยาบหรือประณีตที่เป็นตัวผลักดันให้มนุษย์กระทำกรรมทางกาย วาจา และใจ เมื่อมนุษย์กระทำกรรมตามอำนาจของกิเลสใดๆ ก็จะมีผลให้ไปเกิดในภพภูมิที่เหมาะสมกับกรรมที่กระทำและในขณะที่มนุษย์กำลังได้รับวิบากกรรมอยู่นั้นก็ได้ทำกรรมใหม่ทั้งดีและชั่วภายใต้อำนาจของกิเลสที่เป็นตัวผลักดันอยู่เบื้องหลัง สำหรับผู้พิจารณาหลักพระพุทธศาสนามีความเกี่ยวข้องกับการกระทำกรรมกรรมในอดีตชาติโดยตรงกระนั้นพระพุทธศาสนายังมีความเชื่อว่าคนพิการสามารถจะเปลี่ยนแปลงชะตาชีวิตตัวเองได้เหมือนคนปกติทั่วไป

สำหรับผู้พิจารณาในสังคมไทยจากการสำรวจผู้พิการเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2559 พบว่ามีผู้พิการในสังคมไทยที่ได้รับการออกบัตรประจำตัวคนพิการ มีจำนวนมากถึงถึง 1,568,874

คน แยกเป็นเพศชาย จำนวน 839,160 (ร้อยละ 53.49) และเพศหญิง จำนวน 729,687 คน (ร้อยละ 46.51) โดยมีสาเหตุความพิการที่เกิดจากภาวะความเจ็บป่วยและโรคต่าง ๆ ในภายหลัง (ความดันโลหิตสูง/หลอดเลือดหัวใจตีบ/ข้อสันหลังอักเสบ/โรคติดเชื้อ/เบาหวาน/ลมชัก) ร้อยละ 29.62 ความพิการแต่กำเนิด ร้อยละ 20.30 อุบัติเหตุ ร้อยละ 14.35 กรรมพันธุ์ ร้อยละ 0.50 และมากกว่า 1 สาเหตุ ร้อยละ 3.32 สุดท้ายความพิการที่แพทย์ไม่ระบุสาเหตุความพิการ ร้อยละ 31.91 ซึ่งประเภทความพิการที่มากที่สุด คือทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหว จำนวน 752,910 คน (ร้อยละ 48.07) และทางการได้ยิน/สื่อความหมาย จำนวน 278,550 คน (ร้อยละ 17.78)ทางการเห็น จำนวน 168,422คน (ร้อยละ 10.75)

อย่างไรก็ตามปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยพบว่าผู้พิการกลายเป็นบุคคลชายขอบของสังคม ที่กำลังเผชิญกับความกดดันจากสังคม เช่น การถูกมองว่าคนพิการเป็นภาระของครอบครัว ครอบครัวคนพิการส่วนใหญ่มีผู้รู้สึกรู้สึกเป็นปมด้อยของครอบครัวตน รู้สึกว่ามีความกดดันและขาดความสุข บางครอบครัวมีความรู้สึกขัดแย้งกันอย่างรุนแรง เนื่องจากกลัวว่าจะเป็นที่รังเกียจของสังคม สังคมมักมองว่าคนพิการเป็นภาระที่สังคมต้องเลี้ยงดูอย่างสูญเสียเปล่า บางครั้งคนพิการได้รับการเอาใจใส่รัก สังคมยังมองข้ามคนพิการในหลายกรณีทั้งในเรื่องสิทธิหน้าที่ ระบบสาธารณสุขไม่เพียงเท่านั้นความพิการยังมีผลกระทบต่อสังคมอีกหลายประการทั้งในด้านการพัฒนาประเทศความมั่นคงของประเทศการสูญเสียเศรษฐกิจของประเทศและการสูญเสียผลผลิตของประเทศที่ผู้พิการถูกละเมิดสิทธิในด้านต่างๆ อาทิ สิทธิทางการศึกษา สิทธิการประกอบอาชีพ การเข้าถึงทรัพยากรและความเท่าเทียมแห่งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ผู้พิการหลายคนยังคงถูกละเมิดสิทธิ ทำให้คนพิการถูกจัดอยู่ในกลุ่มของผู้ด้อยโอกาส ทั้งทางด้านสังคมและโอกาสทางการศึกษา ขาดทางเลือกในการประกอบอาชีพ คนพิการบางคนถูกรับเข้าเต็มเนื่องจากอับอาย ทำให้บางครอบครัวเลี้ยงดูเด็กพิการแบบซ่อนเร้น ปิดบัง หลายครอบครัวไม่สนใจที่จะนำเด็กพิการออกสู่สังคม ในขณะที่สังคมมักจะมองคนพิการว่าเป็นคนน่ากลัว น่าสงสาร คนที่มีความเชื่อในเรื่องของบาปกรรม จะมองคนพิการไปในทางที่ไม่ดี อนาคตคนพิการมักจะตกอยู่ภายใต้การตัดสินใจของคนในสังคมซึ่งขาดความรู้ ความเข้าใจหรือมีอคติกับคนพิการ ดังนั้น คนพิการบางส่วนจึงต้องกลายเป็นภาระแก่สังคม ทำให้คนบางคนมองคนพิการอย่างไม่เท่าเทียมกับคนปกติ กระบวนการสำคัญที่จะสร้างโอกาสและความเท่าเทียมในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ไม่ค่อยได้รับการเหลียวแลจากสังคมเท่าที่ควรจะเป็น หลักพุทธธรรมในพระพุทธศาสนามีความหมายและมีความสำคัญในการเป็นที่พึ่งพิงทางใจและการสร้างพลังชีวิตแก่ผู้พิการดังข้อความที่ ศ.นพ.ประเวศ วะสี ได้กล่าวไว้ว่า (ประเวศ วะสี,2547)

จากเหตุและผลข้างต้นผู้วิจัยมองว่า สำหรับผู้พิการกลายเป็นหนึ่งในกลุ่มเป้าหมายที่มีความสำคัญที่ควรได้รับการส่งเสริมและการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น แม้คนพิการจะมีข้อจำกัดบางประการต่างจากบุคคลทั่วไปก็มีข้อจำกัดทางร่างกาย สติปัญญาหรือจิตใจที่ไม่

สามารถที่จะดำเนินกิจกรรมต่างๆในการดำรงชีวิตได้เหมือนกับบุคคลปกติทั่วไปก็ตาม ผู้พิการในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีสิทธิทางจริยธรรมและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ย่อมมีเท่าเทียมกับคนทั่วไป การเห็นคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้พิการในฐานะเพื่อนมนุษย์ที่ร่วมเกิดแก่ เจ็บตาย จึงเป็นแนวทางให้เกิดสันติสุขร่วมกันและหล่อหลอมให้เกิดสังคมกัลยาณมิตร หากผู้พิการได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอย่างเหมาะสมเท่าที่ควรจะเป็น การเสริมสร้างพลังทางจิตวิญญาณสำหรับคนพิการในสังคมไทยจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งเพราะเป็นการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พิการโดยตรง ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจวิจัยเรื่องการเสริมสร้างพลังทางจิตวิญญาณเพื่อการดับทุกข์ตามหลักพระพุทธศาสนาโดยนำหลักคำสอนในพระพุทธศาสนาประยุกต์ใช้เพื่อบำบัดและบรรเทาความทุกข์และเสริมสร้างความเข้มแข็งภายในจิตใจตลอดจนเพิ่มความสุขในการดำเนินชีวิตสำหรับผู้พิการ ทั้งนี้เพราะผู้พิการในสังคมไทยมีแนวโน้มที่มีความเครียดหรือมีความทุกข์มากกว่าบุคคลปกติทั่วไปเป็นทวีคูณ และยังเป็นการแสวงหารูปแบบแนวทางการเสริมสร้างพลังทางจิตวิญญาณเพื่อการดับทุกข์ตามแนวพุทธศาสนามาใช้กับผู้พิการเพื่อสร้างเสริมสร้างพลังวิญญาณที่จะนำสู่ความสุขสงบมีชีวิตที่ดีงามแก่ผู้พิการในสังคมไทยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการเสริมสร้างจิตวิญญาณเพื่อการดับทุกข์ของผู้พิการในสังคมไทย
2. เพื่อศึกษาการเสริมสร้างพลังทางจิตวิญญาณเพื่อการดับทุกข์ของผู้พิการตามหลักพระพุทธศาสนาในสังคมไทย
3. เพื่อวิเคราะห์ผลการเสริมสร้างจิตวิญญาณเพื่อการดับทุกข์ของผู้พิการตามหลักพระพุทธศาสนาในสังคมไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงเอกสาร(Documentary Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรในการวิจัย คือ ผู้พิการ ผู้บริหารองค์กรคนพิการ และเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลคนพิการ ใน 1) สถานสงเคราะห์คนพิการจังหวัดอุบลราชธานี ตำบลขามใหญ่ อำเภออุบล 2) สมาคมคนพิการโคราช ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา 3)

มูลนิธิพระมหาไถ่เพื่อการพัฒนาคนพิการ เมืองพัทยา อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี 4) ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการหายาดฝน ตำบลสันมหาพน อำเภอมะแม่ง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 37 คน

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) ในการสัมภาษณ์ โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำแนกผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้พิการใน 1) สถานสงเคราะห์คนพิการจังหวัดอุบลราชธานี ตำบลขามใหญ่ อำเภออุบล 2) สมาคมคนพิการโคราช ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา 3) มูลนิธิพระมหาไถ่เพื่อการพัฒนาคนพิการ เมืองพัทยา อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี 4) ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการหายาดฝน ตำบลสันมหาพน อำเภอมะแม่ง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีผู้บริหารองค์กรและเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลคนพิการและคนพิการจำนวน 37 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ประกอบการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่มีลักษณะคำถามแบบปลายปิด (Close-Ended Questions) และแบบสัมภาษณ์ที่มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended questions) ที่เกี่ยวกับ ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นเองโดยการศึกษาค้นคว้าจากแนวคิด เอกสารและตำราที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเสริมสร้างพลังทางจิตวิญญาณเพื่อการดับทุกข์ของผู้พิการตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาทในสังคมไทยแล้ว กำหนดเป็นข้อคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไป เป็นคำถามเลือกตอบตามความเป็นจริงเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และการเข้าถึงข่าวสารของผู้พิการ

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended questions) เกี่ยวกับรูปแบบการเสริมสร้างพลังทางจิตวิญญาณเพื่อการดับทุกข์ของผู้พิการตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาทในสังคมไทยที่ไม่มีคำตอบซึ่งผู้วิจัยจะใช้ทั้งเทปบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูปรูปและสมุดโน้ตประกอบการเก็บข้อมูล

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกตมาพิจารณาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของข้อมูลแล้วจึงนำมาสรุปข้อมูลแยกข้อมูลไว้เป็นหมวดหมู่ ตามลักษณะของข้อมูลและประเด็นในการศึกษาข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตีความหมายอธิบายตามลักษณะของความสัมพันธ์เชื่อมโยงในประเด็นต่างๆในภาพรวมผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้หลักความเป็นเหตุเป็นผลอาศัยการตีความ (Interpretation) จากเนื้อหาข้อมูลในเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) รวมทั้งตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อทำให้ทราบและเข้าใจรูปแบบการ

เสริมสร้างพลังทางจิตวิญญาณเพื่อการดับทุกข์ของผู้พิการตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาท
ในสังคมไทย

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการเสริมสร้างพลังทางจิตวิญญาณเพื่อการดับทุกข์ของผู้พิการ
ตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาทในสังคมไทย สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. รูปแบบการเสริมสร้างจิตวิญญาณในการดับทุกข์ของผู้พิการในสังคมไทย ให้
สามารถตอบสนองความต้องการของผู้พิการทั้ง 4 รูปแบบ คือ

1.1 รูปแบบการดับทุกข์ผู้พิการด้านการแพทย์ การดูแลสุขภาพของคนพิการ
เป็นการให้บริการรักษาพยาบาลการเจ็บป่วยเหมือนประชาชนทั่วไปแล้วยังต้องมีบริการ
ให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพต่าง ๆ อีกด้วยเพื่อช่วยให้คนพิการสามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ
ในสังคม ในส่วนของการดูแลสุขภาพนั้น คนพิการเป็นกลุ่มที่มีความต้องการใช้บริการดูแล
สุขภาพมากกว่าคนทั่วไปและความต้องการบริการทางการแพทย์ของกลุ่มคนพิการมีความ
ซับซ้อนมากกว่าผู้ป่วยปกติทั่วไปเนื่องจาก คนพิการบางรายมีความพิการซ้ำซ้อน สำหรับ
รูปแบบการดับทุกข์ผู้พิการด้านการแพทย์เป็นเรื่องของการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพ
ทางแพทย์จากบุคลากรทางการแพทย์ บริการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยวิธีทางการแพทย์ใน
สถานพยาบาลของรัฐ บริการอุปกรณ์เครื่องช่วยผู้พิการ บริการซ่อมแซมหรือเปลี่ยนแปลง
ชิ้นส่วนกายอุปกรณ์เครื่องช่วยผู้พิการ สิทธิเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลจากหน่วยงานอื่นๆ ที่
เกี่ยวข้องโดยเฉพาะความต้องการด้านสุขภาพการดูแลสุขภาพเป็นสิ่งที่ควบคู่กับการศึกษา
และอาชีพที่ผู้ทั่วไปและผู้พิการต้องได้รับการเอาใจใส่ดูแลให้มีสุขภาพอนามัยที่ดีสิ่งสำคัญ
ประการแรก คือ การป้องกันไม่ให้เกิดความพิการตั้งแต่การตั้งครรภ์และการคลอดตลอดจน
การเจริญเติบโตตามวัยต่างๆการได้รับวัคซีนหากผู้พิการก็ได้รับการดูแลและการฟื้นฟู
โดยเฉพาะผู้พิการอาจมีความพิการแต่ละประเภทและความพิการซ้ำซ้อนที่มีความแตกต่างกัน
กันไป การดูแลสุขภาพอนามัยจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง

1.2 รูปแบบการดับทุกข์ของผู้พิการด้านการศึกษา การดับทุกข์ของผู้พิการด้าน
การศึกษา ผู้พิการถือว่าเป็นทรัพยากรบุคคลของสังคมหากได้รับการส่งเสริมอย่างถูกต้องย่อมมี
ความรู้ ความสามารถ มีศักยภาพที่จะประกอบอาชีพ พึ่งพาตนเอง และดำรงชีวิตอยู่ในสังคม
อย่างมีความสุข รวมทั้งการช่วยสร้างสรรค์สังคมได้เช่นเดียวกับคนทั่วไปการส่งเสริมพัฒนาคน
พิการได้เต็มศักยภาพ ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การค้นพบความพิการ การ
บำบัดรักษา การฟื้นฟูสมรรถภาพ การให้การศึกษา การพัฒนาทักษะสังคมและการฟื้นฟู
สมรรถภาพด้านอาชีพการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ มุ่งเน้นพัฒนาความสามารถคนพิการให้
เต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล โดยการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม หรือแรกพบความพิการ

ให้การศึกษาอบรมให้รู้จักสิทธิ และหน้าที่ในฐานะพลเมืองดี มีอาชีพ มีงานทำ สามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีเกียรติ มีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกับผู้อื่นในสังคม ช่วยเหลือตนเอง และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

1.3 รูปแบบการดับทุกข์ของผู้พิการด้านสังคม รูปแบบการดับทุกข์ของผู้พิการด้านสังคม สำหรับผู้พิการจะช่วยสร้างเสริมการมีคุณภาพชีวิตที่ดีพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของผู้พิการให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขตามควรแก่อัตภาพ ทั้งนี้ผู้พิการอาจมีรายได้ประจำหรือไม่มีก็ได้ บริการทางสังคมมีความแตกต่างจากการบริการสาธารณะและการสาธารณูปโภคเพราะเป็นบริการที่เน้นส่งเสริมสวัสดิภาพทางสังคมที่ดีของผู้พิการเป็นบุคคลมากกว่าการจัดสรรบริการทางกายภาพหรือโครงสร้างปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจจากองค์ประกอบของสวัสดิการสังคมในความหมายกว้างให้ภาพขององค์ประกอบย่อยๆ ที่นำมารวมกันแล้วเป็นภาพรวมว่า ผู้พิการทุกคนจะมีสวัสดิภาพสังคมที่ดีหรือสวัสดิการสังคมที่ดี ความต้องการเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพสำหรับผู้พิการ การจัดอาคารสถานที่ ยานพาหนะหรือบริการสาธารณะสำหรับผู้พิการ การจัดสถานสงเคราะห์ผู้พิการ บริการจากรัฐในการช่วยเหลือคดีความ การบริการช่วยเหลือผู้พิการในชุมชน และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ซึ่งความมั่นคงทางสังคม นับว่าเป็นเรื่องที่สำคัญเพราะมนุษย์มีความต้องการในปัจจัย 4 ในการดำรงชีวิตทั้งอาหารที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่มและยารักษาโรค การที่จะดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคม อย่างเช่นผู้ทั่วไป นั้นหมายถึงมีความมั่นคงมีจิตใจที่เป็นสุขมีความสุขพอเพียงแก่ชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ผู้พิการทุกคนต้องการความมั่นคงในชีวิตความปลอดภัยและมีสิทธิเท่ากับผู้ปกติ มีรายได้ มีอาชีพที่จะดำรงตนอยู่ได้ นั่นคือมีความต้องการปัจจัย 4 เฉกเช่นเดียวกับทุกคน องค์ความรู้ในการดำรงชีพ ครอบรู้ทันเหตุการณ์ และสามารถปรับตัวในยุคโลกาภิวัตน์ นอกจากนี้ในอนุสัญญาฯ ยังกล่าวถึงหลักการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการอันเป็นสาธารณะ (Accessibility)

1.4 รูปแบบการดับทุกข์ของผู้พิการด้านอาชีพ การดับทุกข์ของผู้พิการด้านอาชีพ การมีงานทำเป็นการเพิ่มคุณค่าชีวิตของคนพิการการสร้างภาวะการจ้างงาน จึงมีความสำคัญยิ่งต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ องค์ประกอบสำคัญของการ จ้างงานจึงมาจากทั้งสองฝ่าย คือ ทางด้านผู้จ้างและผู้พิการ เมื่อทั้งสองฝ่ายมีเงื่อนไข ที่สอดคล้องตอบสนองต่อกันจึงก่อให้เกิดการจ้างงาน ในขณะนี้รัฐบาลได้กำหนดปัจจัย ส่งเสริมอื่นๆ เช่น การกำหนดให้ภาคอุตสาหกรรมมีการส่งเสริมสนับสนุนการจ้างงานของคนพิการในภาคอุตสาหกรรม โดยกำหนดมาตรา 33 เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการ และหน่วย งานของรัฐรับคนพิการเข้าทำงานตามลักษณะของงานในอัตราส่วนที่เหมาะสมกับ ผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการหรือในหน่วยงานของรัฐและสนับสนุนด้านอาชีพ โดยกำหนดมาตรา 35 หากไม่ได้ดำเนิน

กิจกรรมทั้งสองอย่างนี้ นายจ้างหรือผู้ประกอบการ จะต้องส่งเงินชดเชยคนพิการเข้ากองทุน ตามข้อบังคับมาตรา 34 ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการโดย กำหนดให้สถานประกอบการ

2. การเสริมสร้างพลังเพื่อการดับทุกข์ของผู้พิการตามหลักพระพุทธศาสนาเป็นการเสริมสร้างพลังตามหลักของภาวนา 4 ประการโดยแบ่งออกเป็น 2 ระดับคือ 1) การเสริมสร้างพลังเพื่อการดับทุกข์ของผู้พิการการดับทุกข์ทางด้านร่างกายโดยมีหลักของภาวนา 2 ข้อ คือ (1) กายภาวนา คือการพัฒนากาย และ (2) สีสภาวนา คือ การพัฒนาความประพฤติ และ คือ 2) การเสริมสร้างพลังเพื่อการดับทุกข์ของผู้พิการการดับทุกข์ทางด้านจิตใจโดยมีหลักภาวนา 2 ข้อ คือ (1) จิตตภาวนา คือการพัฒนาจิต และ (2) ปัญญาภาวนา คือ การพัฒนาปัญญา หลักภาวนาทั้ง 4 ประการ เป็นการพัฒนาผู้พิการครบทั้ง 4 ด้าน กล่าวคือ ด้านร่างกาย ด้านความประพฤติหรือด้านสังคม ด้านจิตใจและด้านปัญญา โดยหลักภาวนาในพระพุทธศาสนาคือการทำให้เป็นให้มีขึ้นหรือการฝึกอบรม (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2546) สำหรับการเสริมสร้างพลังทางจิตวิญญาณเพื่อการดับทุกข์ของผู้พิการด้านร่างกายตามหลักพระพุทธศาสนาเป็นเรื่องของการพัฒนาผู้พิการในมิติของด้านกายภาพ โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

1) กายภาวนา คือ การพัฒนากายเป็นการพัฒนาอบรมกายเป็นหลักสอนที่ทำให้ผู้พิการให้รู้จักติดต่อกับสิ่งทั้งหลายภายนอกทางอินทรีย์ทั้ง 5 คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ด้วยดีและปฏิบัติต่อสิ่งเหล่านั้นในทางที่เป็นคุณมิให้เกิดโทษให้กุศลเจริญงอกงามและให้อกุศลเสื่อมสูญ เป็นการฝึกอบรมให้ผู้พิการรู้จักติดต่อกับสิ่งทั้งหลายภายนอกทางอินทรีย์ทั้ง 5 ด้วยดีและปฏิบัติต่อสิ่งเหล่านั้นในทางที่เป็นคุณเป็นการพัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพโดยมีหลักการปฏิบัติ

2) สีสภาวนา คือ สีสภาวนาคือการเจริญศีลพัฒนาความประพฤติการฝึกอบรมศีลให้ตั้งอยู่ในระเบียบวินัยไม่เบียดเบียนหรือก่อความเดือดร้อนเสียหายอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้ด้วยดีเกื้อกูลแก่กันเป็นการฝึกอบรมตนของผู้พิการให้ให้ตั้งอยู่ในระเบียบวินัยไม่เบียดเบียนหรือก่อความเดือดร้อนเสียหายอยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยดี เกื้อกูลกันและกันเป็นการพัฒนาผู้พิการด้านศีลและความสัมพันธ์ทางสังคมที่ทำให้เกิดการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อคนในครอบครัว ชุมชน และทางสังคม การทำมาหาเลี้ยงชีพและวิถีปฏิบัติเสพบริโภคแบ่งปันและอยู่ร่วมกับสิ่งแวดล้อม การฝึกปฏิบัติให้สามารถช่วยเหลือตนเอง การที่คนพิการจะสามารถพึ่งพาตนเองได้โดยใช้ศักยภาพที่ยังคงเหลืออยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพใกล้เคียงคนปกติ โดยอาศัยการยอมรับในสภาพและข้อจำกัดโดยการช่วยเหลือตนเองของคนพิการควรได้รับการฝึกปฏิบัติตามลำดับดังนี้

จากหลักการของการเสริมสร้างพลังทางจิตวิญญาณเพื่อการดับทุกข์ของผู้พิการด้านร่างกายเป็นเรื่องของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พิการในมิติร่างกายที่จะทำให้ผู้พิการมี

สามารถในการครองตนคือผู้พิการรู้จักสำรวมระมัดระวังในการรับรู้โลกภายนอกได้อย่างถูกต้อง และมีความสามารถในการครองคนกล่าวคือผู้พิการมีทักษะและเรียนรู้ในการเข้าสู่สังคมได้อย่างถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนา ทั้งหมดเป็นเป็นเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พิการ โดยเฉพาะการแก้ปัญหาของผู้พิการในสังคมไทยควรมีความร่วมมือจากทุกฝ่ายเนื่องจากเป็นการทำงานในทุกมิติที่เกี่ยวข้องกันคุณภาพชีวิตคนพิการที่เหมาะสมเป็นปัจเจกบุคคล หมายความว่าในคนพิการแต่ละคนมีความต้องการในแต่ละด้านที่จำเป็นแตกต่างกัน แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการที่เหมาะสมควรมาจากการหากวิถีในการจัดการปัญหาเพื่อสามารถให้การดูแลคนพิการให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีครอบคลุมด้านการแพทย์การศึกษา อาชีพและสังคม โดยแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับปัจจุบัน เน้นการสร้างสังคม สำหรับยุทธศาสตร์การพัฒนา นั้นมีสาระสำคัญคือบูรณาการเพื่อคนพิการและทุกคนในสังคม โดยให้คนพิการเข้าถึง และใช้ประโยชน์ได้จากสภาพแวดล้อม เทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสาร สร้างพลังอำนาจให้คนพิการ สามารถเข้าถึงบริการต่างๆ รวมถึง สร้างภูมิคุ้มกันให้แก่คนพิการ เพื่อรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและ ภัยพิบัติทางธรรมชาติสร้างความเข้มแข็งขององค์กรด้านคน พิการและเครือข่ายในการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านคนพิการ อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ และทุกมิติในฐานะหุ้นส่วน ส่วนการพัฒนาส่งเสริมเจตคติเชิงสร้างสรรค์ต่อความพิการและคนพิการโดยตระหนักถึงเกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์การดำรงชีวิตอิสระสิทธิและหน้าที่ของคนพิการ

3. การเสริมสร้างจิตวิญญาณเพื่อการดับทุกข์ของผู้พิการในสังคมไทยพบว่าเป็นการเสริมสร้างสมรรถภาพหรือความสามารถของคนพิการให้มีสภาพที่ดีขึ้นหรือดำรงสมรรถภาพหรือความสามารถที่มีอยู่เดิมไว้ โดยอาศัยกระบวนการทางการแพทย์ การศาสนา การศึกษา สังคม อาชีพหรือกระบวนการอื่นใดเพื่อให้คนพิการได้มีโอกาสทำงานหรือดำรงชีวิตในสังคมอย่างเต็มศักยภาพ โดยมีหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดูแลส่งเสริมความเป็นอยู่ของคนพิการ รวมถึงบุคลากรทางการแพทย์ที่มีส่วนช่วยเหลือให้ผู้พิการสามารถใช้ชีวิตประจำวันได้อย่างเป็นปกติมากที่สุดหรือใกล้เคียงกับปกติให้ได้มากที่สุด เพื่อให้ผู้พิการได้มีส่วนร่วมในสังคม ได้ทำกิจกรรมที่ตนสนใจและนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีและคุณภาพชีวิตที่ดีนอกจากการช่วยเหลือจากบุคลากรหรือหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องแล้ว การออกกฎหมายเพื่อให้คนพิการมีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะตลอดจนสวัสดิการและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐยังเป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญต่อคนพิการและเห็นถึงสิทธิที่คนพิการได้รับโดยการดับทุกข์ของผู้พิการในสังคมไทยมี 4 ประการ คือ

3.1 ด้านการแพทย์ คือ แนวทางหรือระบบบริการให้คนพิการสามารถเข้าถึงบริการสุขภาพและได้รับการ ดูแลสุขภาพแบบองค์รวม ครบวงจร เพื่อเป้าหมายคือ มีสุข

ภาวะ องค์รวมที่ครอบคลุมทั้งสุขภาพทางกาย จิต สังคม และจิต วิญญาณ การเสริมสร้างสมรรถภาพหรือความสามารถของคนพิการให้มีสภาพที่ดีขึ้น หรือดำรงสมรรถภาพหรือความสามารถที่มีอยู่เดิมไว้ โดยอาศัยกระบวนการทาง และค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลค่าอุปกรณ์ เครื่องช่วยความพิการ และสื่อส่งเสริมพัฒนาการ

3.2. ด้านการศึกษา คือ การให้ผู้พิการได้รับการศึกษาและมีโอกาสทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษา สำหรับคนพิการ พ.ศ.2551 (พระราชบัญญัติการจัดการศึกษา สำหรับคนพิการ พุทธศักราช 2551) ควรให้คนพิการ ได้รับสิทธิและเข้าถึงระบบทางการศึกษาให้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือพบ ความพิการตลอดชีวิต ได้รับเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการและความช่วยเหลือทางการศึกษา มีการจัดระบบ การศึกษาให้มีความหลากหลายยืดหยุ่นตามความต้องการจำเป็น พิเศษของคนพิการแต่ละประเภทและแต่ละบุคคล และควรจะมี การประสานความร่วมมือกันระหว่างกาให้บริการทาง การแพทย์กับการศึกษาด้วย โดยเฉพาะเด็กที่มีความพิการมาก จนไม่สามารถไปโรงเรียนได้หน่วยงานทางการศึกษาอาจมีการ จัดการ ให้บริการ เป็นการศึกษาออกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยด้วย

3.3 การดับทุกข์ทางสังคม เป็นการดับทุกข์ของผู้พิการทางด้านสังคมโดยมีการปรับเปลี่ยนหรือสร้างทัศนคติที่ดีต่อการดูแลคนพิการและทำให้เกิดกระแสความสำนึกร่วมรับผิดชอบของสังคมต่อคนพิการ เพิ่มการประชาสัมพันธ์และ ขยายขอบเขตกาให้บริการ เพื่อให้คนพิการสามารถหาช่องทางเข้าถึงระบบกาบริการ ได้ขึ้นทะเบียน และได้รับโอกาสทางสังคมและเศรษฐกิจเช่นคนทั่วไปจัดเวทีหรือมีงานที่ให้โอกาสคนพิการได้แสดงความสามารถพลังและศักยภาพ สร้างแรงจูงใจให้สามารถใช้ชีวิตอิสระ พึ่งตนเองตาม ศักยภาพ ดำรงชีวิตอิสระ (independent living) และไม่ถูกเลือกปฏิบัติจากสังคม สนับสนุนคนพิการให้มีโอกาสร่วมกิจกรรมทางสังคม และส่งเสริมสัมพันธภาพในครอบครัว ชุมชน และสังคม สร้างการรวมกลุ่ม/เครือข่ายคนพิการ เช่น จัดตั้งกลุ่ม หรือชมรม เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และช่วยเหลือกันและกัน การสร้างการมีส่วนร่วมจากภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน เพื่อแก้ปัญหาการ บัญญัติกฎหมายและนโยบายสังคมที่ขาดความตระหนักในการมี ส่วนร่วมของคนพิการในสังคม

3.4 ด้านอาชีพ คือ การส่งเสริมให้ผู้พิการได้รับการฝึกและพัฒนาอาชีพและสนับสนุนให้มีอาชีพที่พอทำได้มีรายได้มี แหล่งขายหรือตลาดรองรับและมีการส่งเสริมการจ้างคนพิการทำงานในหน่วยงานหรือองค์กรภาคีเครือข่ายจัดหางานเหมาะสมกับแต่ละบุคคล เป็นการให้บริการเพื่อการทำงานและประกอบอาชีพของคนพิการ ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานประกาศกำหนด

จะเห็นว่าการการเสริมสร้างจิตวิญญาณเพื่อการดับทุกข์ของผู้พิการในสังคมไทย ดังกล่าวเป็นการเสริมพลังอำนาจ (Empowerment) และการมีวิถีชีวิตอิสระของคนพิการ

(Independent Living) ได้แก่ การมีส่วนร่วม การควบคุม การมีอำนาจในการตัดสินใจ การกำหนด ทางเลือกและทรัพยากรให้แก่ตนเองของคนพิการโดยมีเป้าหมายเพื่อการจัดสรรอำนาจและการเปลี่ยนความสัมพันธ์เชิงอำนาจใหม่เป็นกระบวนการเปลี่ยนผ่าน (Transformation) ของบุคคลและสังคมการเปลี่ยนแปลงสำนึกสาธารณะและการบรรลุความต้องการของมนุษย์และการนำไปสู่การปลดปล่อย (Emancipatory) ปราศจากการกดขี่ข่มเหงซึ่งการบริการแบบนี้มีฐานคิดปรัชญาเป็นแบบแผนทางสังคม (Social Model) เน้นความเท่าเทียมในศักดิ์ศรีสิทธิมนุษยชนสิทธิพลเมืองแบบแผนทางสังคม (Social Model) จึงเน้นบทบาทอำนาจของคนพิการเป็นผู้ตัดสินใจกำหนดแบบแผนการดำเนินชีวิตของคนพิการด้วยคนพิการเอง คนพิการจึงมีฐานะเป็นผู้บริโภคหรือลูกค้าของสถาบันที่ให้บริการแก่คนพิการ และเป็นการยอมรับ น้อมรับความพิการของตนความพิการเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตแต่ก็มิได้ทำให้เขาต้องแตกต่างจากคนอื่น ความพิการมิได้เป็นตราบาปเป็นความรู้สึกที่ก้าวข้ามและปลดปล่อยชุดความรู้ดังกล่าวนี้จึงนำไปสู่การทำให้คนพิการสร้างปริมณฑลของตนเองเพื่อสถาปนาความเป็นตัวตนและเอกลักษณ์ของตนเองเพื่อเบียดขับกับอำนาจกระแสหลักและคนทั่วไปงานบริการคนพิการหรือลักษณะการเคลื่อนไหวที่ใช้แนวคิดนี้ ได้แก่ โครงการการมีวิถีชีวิตอิสระ (Independent Living) กลุ่มช่วยเหลือตนเอง (Self Help Groups) การปรึกษาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Counseling) การจัดตั้งสมาคมและองค์กร คนพิการต่างๆ (Disabled People Organizations) รวมทั้งการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน (CBR) ที่มีคนพิการหรือครอบครัวคนพิการมีฐานะเป็นเจ้าของโครงการหรือเป็นผู้ชี้แจงงานบริการต่างๆ มากกว่านักวิชาชีพ/ นักวิชาการ ชาวบ้านหรือผู้นำชุมชน เป็นต้น เป็นการช่วยเหลือบริการที่มุ่งการแก้ไขปัญหาย อย่างจริงจัง อย่างถาวรแก่คนพิการและมีเป้าหมายสูงสุดอย่างเดียวกัน คือการทำให้คนพิการดำรงอยู่ได้ด้วยตนเองมี อีสรภาพเป็นการเสริมพลังอำนาจนี้เป็นการบริการช่วยเหลือพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการที่มีเป้าหมายการแก้ไขปัญหาระยะยาวหรือการแก้ไขปัญหาค้นเหตุรากเหง้าของปัญหา และนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่เหมาะสมอย่างถาวรด้วยตัวของคนพิการเอง

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการเสริมสร้างพลังทางจิตวิญญาณเพื่อการดับทุกข์ของผู้พิการตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาทในสังคมไทย มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

สำหรับผู้พิการส่วนใหญ่ยังปัญหาที่เกิดขึ้นกับจิตใจของผู้พิการโดยตรงซึ่งมีความสัมพันธ์ระหว่างร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ กล่าวคือ คนพิการที่มีรูปลักษณะผิดปกติจะรู้สึกอับอาย ท้อแท้ รู้สึกว่าตนเองไร้ค่า มีการวาดมโนภาพและอยากจะเป็นดังฝัน แต่เมื่อทำไม่ได้ก็ก่อให้เกิดอารมณ์วิปริตแปรปรวน มองโลกและผู้อื่นในแง่ร้าย ขาดความเชื่อมั่นใน

ตนเอง เมื่อสภาพร่างกายพิการก็ทำให้จิตใจไม่เป็นสุข มีผลก่อให้เกิดความผิดปกติของระบบประสาท สมองภาวะแห่งการสูญเสียความสามารถในการควบคุมความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ต่างๆ ได้เช่น โกรธ ฉุนเฉียว รวมถึงการสูญเสียคุณภาพจิต สมรรถภาพจิต และสุขภาพจิต ซึ่งจะส่งผลให้เกิดภาวะความตึงเครียด (stress) ความวิตกกังวล (anxiety) ความซึมเศร้า สุขภาพจิตเสื่อม เป็นโรคจิต (mental diseases) โรคประสาท (neurosis) นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อให้เกิดบุคลิกภาพที่ผิดปกติ (personality disorder) ได้ด้วย ความทุกข์ทรมานใจ ตามหลักพระพุทธศาสนาเกิดมาจากกิเลสตัณหาโดยมีโลภะ (desire) โทสะ (hatred) และ โมหะ (delusion) เป็นตัวบ่อนทำลายความสมดุลของดุลยภาพจิตใจ (emotional equilibrium)

การเสริมสร้างพลังทางจิตวิญญาณเพื่อการดับทุกข์ของผู้พิการตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาทในสังคมไทยเป็นการส่งเสริมบทบาทที่ร่วมกับหน่วยงานของรัฐ ชุมชน และเอกชน ในการกันจัดกิจกรรมที่เหมาะสมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านพฤติกรรม จิตใจและปัญญาเพื่อให้ผู้พิการสามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างทัดเทียมคนทั่วไป การเสริมพลังงานอำนาจให้แก่ผู้พิการ ครอบครัวและชุมชน โดยเริ่มจากการให้คุณค่า ค้นหาความสามารถและเปลี่ยนวิธีคิดจากลบเป็นบวกจะช่วยให้คุณภาพชีวิตของผู้พิการดีขึ้น โดยเฉพาะในพระพุทธศาสนาเปิดโอกาสผู้พิการเข้าถึงหลักปฏิบัติเพื่อบรรลุความพ้นทุกข์โดยมีจำกัดสิทธิ์ องค์กรศาสนาควรมีเครื่องมือหรือสื่อการเรียนรู้อันเหมาะสมสำหรับผู้พิการให้สะดวกมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็ควรคำนึงถึงสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการที่จะเข้าถึงการ เรียนรู้และฝึกปฏิบัติธรรม ส่วนการฟื้นฟูจิตใจของผู้พิการเป็นสำคัญเนื่องจากการบำบัดรักษาทางจิตใจผู้พิการ จำเป็นจะต้องได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิด ไม่เพียงแต่จะต้องบำบัดผู้ป่วย เท่านั้นยังต้องบำบัดจิตใจญาติผู้ดูแลด้วย เพื่อให้มีจิตใจที่เข้มแข็งในการดูแลผู้ป่วย การดูแลผู้ป่วยและญาติเป็นกิจกรรมดูแลรักษาทางจิตวิญญาณที่ต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในทางพระพุทธศาสนาให้ความสำคัญกับการยกระดับคุณภาพชีวิตคนพิการทางการเคลื่อนไหวให้ดีขึ้น โดยสนับสนุนการดูแลในทุกด้านส่งเสริมให้เกิดการรับรู้ ภาพลักษณ์ และรูปร่างของตน และการเห็นคุณค่าในตนเองที่ดีด้วยการมีความเข้าใจและความเข้าใจอย่างถูกต้องตามลักษณะโดยมีชุดคำสอนเรื่องสัมมาทิฐิคือการมีความรู้และเข้าใจในชีวิตและโลกอย่างถูกต้องและหลักกรรมในปัจจุบันเป็นเรื่องผู้พิการสามารถกำหนดชะตาชีวิตตนเองได้เสมอตลอดจนหลักการดำเนินชีวิตประจำวันมีหลักพรหมวิหารธรรม 4 และหลักสังคหวัตถุ 4 ตลอดจนหลักของภาวานา 4 ที่ผู้พิการสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตได้เป็นอย่างดีตามหลักพระพุทธศาสนา

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

จากการเสริมสร้างพลังทางจิตวิญญาณเพื่อการดับทุกข์ของผู้พิการด้านจิตใจข้างต้น ตามหลักพระพุทธศาสนาทำให้เห็นว่าการดับทุกข์ผู้พิการในมิติของจิตใจนั้นคือการฟื้นฟูด้านความต้องการทางจิตใจของผู้พิการ เช่น การให้กำลังใจในการดำเนินชีวิตในสภาวะความพิการ มีการฝึกฝนพัฒนาจิตตามสภาพความสามารถและประเภทของความพิการ โดยใช้หลักธรรมต่างๆ เป็นเครื่องมือการฟื้นฟู เช่น หลักสัมมาทิฐิคือการมีความรู้และความเข้าใจในชีวิตและหลักกรรมคือการเลือกและตัดตัดสินใจที่จะในการสร้างกรรมใหม่ การสละวัตถุภายนอกเป็นทาน การรักษาศีล และการฝึกสมาธิภาวนา เป็นต้น เพื่อจิตใจเบิกบาน มีความสุขแจ่มใสอยู่เสมอ และการฟื้นฟูด้านปัญญา หมายถึง การฟื้นฟูด้านความรู้เกี่ยวกับโลกและชีวิตเป็นการพัฒนาปัญญาเพื่อเข้าถึงสัจจะความเป็นจริงของชีวิต มีทำที่ถูกต้องหรือมีสัมมาทิฐิ และรู้เท่าทันสภาวะต่างๆ ของชีวิตและสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะนำไปสู่การปล่อยวางความทุกข์และมีจิตที่เป็นอิสระบนพื้นฐานฐานแห่งปัญญาไม่ให้ความพิการเป็นอุปสรรคในการเสริมสร้างพลังชีวิตแนวคิดการฟื้นฟูศักยภาพผู้พิการเชิงพุทธดังกล่าวมาจึงมีความสำคัญที่จะทำให้ผู้พิการลบเลือนความรู้สึกที่เป็นปมด้อยทางกายภาพหรือทำให้ลดน้อยลงเห็นคุณค่าของชีวิตและพร้อมที่จะฟื้นฟูพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ประเวศ วสี, (2547), *สุขภาวะ คุณค่า คักดิ์ศรี คนพิการ*, กรุงเทพฯ : มูลนิธิคนพิการไทย.
- นฤมล มารคแมน, (2543), *มนุษย์และความเป็นจริงของชีวิตในทัศนะของพุทธศาสนา*, พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มันเกียรติ โกศลนิรติวงศ์, (2541), *ทฤษฎีและเทคนิคในการให้คำปรึกษาพุทธธรรม*, กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- รังสรรค์ แสงสุขและคณะ, (2544), *ความรู้คู่คุณธรรม*, พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พระธรรมปิฎก (ปอ.ปยุตโต), (2546), *พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลศัพท์*, พิมพ์ครั้งที่ 9, กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.